

*Meidän Akaan lasten ja nuorten
hyvinvointisuunnitelma*

Sisällys

JOHDANTO.....	3
1. Mitä meidän lapsille ja nuorille kuuluu?	4
1.1. ALLE KOULUIKÄISEN LAPSEN AKAA	4
1.2. KOULUIKÄISEN LAPSEN AKAA.....	5
1.3. NUOREN AKAA.....	6
1.4. AIKUISEN/VANHEMPIEN AKAA.....	6
2. Miten me palvelemme lapsiperheitä Akaassa?.....	8
3. Mikä on meidän suunnitelmamme ja miten sen toteutamme?	9
3.1. KIUSAAMISEN VÄHENTÄMINEN	10
3.2. YHTEISTYÖN JA YHTEISTOIMINNALLISUUDEN LAAJENTAMINEN	11
3.3. VARHAISEN TUEN VAHVISTAMINEN	11
3.4. SYRJÄYTYMISUHAN ALLA OLEVIEN NUORTEN VAHVA TUKEMINEN	12
3.5. TURVALLISET JA TERVEELLISET TILAT	12
3.6. OSALLISUUDEN LISÄÄMINEN	13
3.7. TERVEELLISET ELINTAVAT JA TERVEYTTÄ JA HYVINVOINTIA TUKEVAT TOIMINTAMALLIT	13

JOHDANTO

Lastensuojelulain 12 §:n mukaan kunnan tai useamman kunnan yhdessä on laadittava lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi ja lastensuojelun järjestämiseksi ja kehittämiseksi kunnan tai kuntien toimintaa koskeva suunnitelma, joka hyväksytään kunkin kunnan kunnanvaltuustossa ja tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa. Suunnitelma on otettava huomioon kuntalain 65§:n mukaista talousarviota ja -suunnitelmaa laadittaessa.

Suunnitelman tulee sisältää suunnittelukaudelta tiedot:

- 1) lasten ja nuorten kasvuoloista sekä hyvinvoinnin tilasta;
- 2) lasten ja nuorten hyvinvointia edistävästä sekä ongelmia ehkäisevistä toimista ja palveluista;
- 3) lastensuojelun tarpeesta kunnassa;
- 4) lastensuojeluun varattavista voimavaroista; (organisaatiokuva liitteenä)
- 5) lastensuojelulain mukaisten tehtävien hoitamiseksi käytettävissä olevasta lastensuojelun palvelujärjestelmästä;
- 6) yhteistyön järjestämisestä eri viranomaisten sekä lapsille ja nuorille palveluja tuottavien yhteisöjen ja laitosten välillä; sekä
- 7) suunnitelman toteuttamisesta ja seurannasta.

Koulukohtaisen oppilashuoltotyön tavoite on yhteisen turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistämisen sekä muun yhteisöllisen oppilashuollon toteuttaminen ja kehittäminen. Akaassa oppilashuoltoryhmien toiminta on porrastettu niin, että yhteisöllinen oppilashuolto käsittelee koko koulu yhteisöä ja suunnittelee koulun oppilashuoltoa ja arvioi oppilashuollon laatua. Yksilökohtaisessa oppilashuollossa kohdataan oppilas ja hänen huoltajansa. Tarvittaessa kutsutaan koolle monialainen, konsultoiva oppilashuoltoryhmä. Arjen työkalu on pedagoginen ryhmä, joka kokoontuu keveällä kokoonpanolla ja käsittelee mm. kolmiportaista tukea.

Akaassa on kaksi koulukuraattoria ja kaksi koulupsykologia sekä kaksi psykiatrista sairaanhoitajaa. Uudet asiakkaat pystytään tapaamaan 7 työpäivän sisällä ja akuutit asiat hoidetaan seuraavaan työpäivään mennessä. Ennalta ehkäisevään työhön ja matalan kynnyksen palveluun nykyiset resurssit eivät riitä. Akaan kouluissa on käytettävissä avustajapalveluja ja tukiopestusta on saatavilla koulun resursoinnin mukaan. Kouluilla on koosta riippuen joko oma tai kiertävä erityisopettaja.

Suunnitelmaa valmistelleet työryhmät:

Ohjausryhmä

sivistysjohtaja Ronkainen, Tuovi (1.1.2017 alkaen) Oksa, Jukka (31.12.2016 saakka)

perusturvajohtaja Anttila, Elina

varhaiskasvatusjohtaja Säteri, Anneli

nuorisosihteeri Pekkarinen, Jouko

Projektiryhmä

nuoriso-ohjaaja Ala-Pappila, Johanna

rehtori Illman, Bjarne

johtava hoitaja Lehtonen, Marja

sosiaalityöntekijä Virtanen, Teija

sosiaalityöntekijä Mäkelä, Marja

kiertävä erityislastentarhanopettaja Virkajärvi-Pohja, Saara

Aineistoa on kerätty:

- Pikkulasten aineistoa kerättiin kesäkuussa 2016 sekä Viialan puolella Sahurin, Pajantien päiväkodissa yhteensä neljässä ryhmässä että Toijalassa Rautalan päiväkodissa
- kevään 2016 aikana nuorisopalvelut keräsivät tietoa nuorisotiloilla ala- ja yläkouluikäisiltä heidän arjestaan. Lisäksi ajatuksia saatiin nuorisovaltuustolaisilta sekä etsivän ja Ykspajan nuorilta. Aikuisten huomioita kerättiin toukokuussa 2016 järjestetyn Flooran päivä tapahtuman yhteydessä.

1. Mitä meidän lapsille ja nuorille kuuluu?

1.1. ALLE KOULUIKÄISEN LAPSEN AKAA

MINULLE TULEE HYVÄ OLO:

KUN SAAN OLLA PERHEENI KANSSA
KUN MINULLA ON KAVEREITA
KUN SAAN LEIKKIÄ JA OLLA ULKONA

”Tykkään tuulesta – olen
piirtänyt tuulen”

”Minulle tulee
turvallinen olo, kun äiti
ja isä rakastavat minua
ja halaavat minua”

”Tulen surulliseksi
jos minua kiusataan,
eivätkä aikuiset
auta”

”Minulle on tärkeää,
kun saan hyvää ruokaa,
niin jaksan leikkiä ja
kasvan isoksi”

31.12.2016 Akaassa oli 0-6-vuotiaita yhteensä 1326. Neuvolatoiminnan piirissä on lähes 100 % lapsista. Perhevalmennusta pidetään neljä kertaa. Ensimmäinen niistä käsittelee synnytystä ja siihen osallistuu noin 90 % perheistä, muihin kolmeen vain 40-50 %. Varhaiskasvatuksessa tehostetun tuen piirissä on 29 lasta ja erityisen tuen piirissä 22 lasta. Sosiaalisin perustein varhaiskasvatuksen piirissä on noin 15 lasta.

Mitä tilastot kertovat:	2013	2014	2015	2015 Pirkanmaa	2015 koko maa
Lapsiperheet, % perheistä	41,9	41,6	41,1	39,1	38,7
Yksinhuoltajaperheet, % lapsiperheistä	16,2	16,7	17,3	20,8	21,1
Kunnan kustantamassa päivähoidossa olleet 1 - 6-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä	58,1	59,1	58,8	58,4	58,2
Lasten pienituloisuusaste	8,5	9,2	9,2	11,6	11,8
Toimeentulotukea saaneet lapsiperheet, % lapsiperheistä	8,5	9,2	9,2	9,4	9,3

1.2. KOULUIKÄISEN LAPSEN AKAA

MINUT SAA VOIMAAN HYVIN:

YSTÄVÄT, PELAAMINEN,
RUOKA, ULKOILU JA NUKKUMINEN
LÄKSYTTÖMYYS
SE TUNNE, KUN KAIKKI ONNISTUU.

”Miksi on niin paljon
kiusaamista?”

”Kun vaan saa olla paljon kavereiden
kanssa.”

”Me harrastamme paljon
pelaamista (erityisesti cs:go).”

”Olisipa Akaassa Lidl, pelihalli, uimahalli, skeittiparkki,
tekonurmikenttiä ja vieläkin paremmat kulkuyhteydet.”

”Tarvittaisiin enemmän kokoontumispaikkoja, sisällä ja ulkona.”

31.12.2016 Akaassa oli 7-15-vuotiaita yhteensä 1980.
Alakoulujen lukumäärä on 7, yläkoulujen lukumäärä 2 ja lukioita on 1.
Esiopetuksen keskimääräinen ryhmäkoko 16, alakoulujen eli luokkien 1-5
ryhmäkoko on keskimäärin 17,7 ja luokkien 6-9 keskimäärin 21,7.

Mitä tilastot kertovat:	2013	2014	2015	2015 Pirkanmaa	2015 koko maa
Kasvatus- ja perheneuvonnan asiakkaat vuoden aikana / 1 000 alle 18-vuotiasta	82	96	123	95	73
Lastensuojelun avohuollon tukitoimien piirissä 0- 17- vuotiaita vuoden aikana, % vastaavanikäisestä väestöstä	7	4,9	5,5	5,9	6,0
Kodin ulkopuolelle sijoitetut 0 - 17-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä	1,9	1,9	1,7	1,3	1,4
0 - 17-vuotiaat lapset, joista on tehty lastensuojeluilmoitus, % vastaavanikäisestä väestöstä	6,9	5,3	5,8	5,3	6,2

1.3. NUOREN AKAA

MINUT SAA VOIMAAN HYVIN:

YSTÄVIEN SEURA
MUSIIKKI, LIIKKUMINEN
TUNNE ETTÄ ONNISTUU JA SAAVUTTAA
TAVOITTEET

”Nämä ovat meille
ongelmallisia:
Kouluruokailu
Koulukiusaaminen”

”Tarvitsen joskus aikuisten tukea asioiden hoitoon, kun yksin on hankalaa. Ja haluan, että aikuiset puuttuvat tilanteeseeni, jos asiat on huonosti.”

”Olisipa Akaassa Lidl, jäähalli, Mäkkäri, ja vieläkin paremmat kulkuyhteydet.”

”Me kaipaamme ja haluamme turvallisuutta. Opiskelupaikka olisi kiva ja työpaikka.”

”Meille on tärkeää raha (lottovoitto kelpaisi) ja terveys. Perhe ja lemmikit. Ja vapaus olla mitä haluaa.”

31.12.2016 Akaassa oli 16-21-vuotiaita yhteensä 964

(16 -vuotiaita 190, 17-vuotiaita 200, 18-vuotiaita 174, 19-vuotiaita 161, 20-vuotiaita 124 ja 21-vuotiaita 115)

Sijoitettuna 31.12.2016 oli 53 lasta. Määrä on vähentynyt (edellisvuonna 55), mutta on vuonna 2017 kääntymässä jälleen kasvuun erityisesti nuorten osalta.

Mitä tilastot kertovat:	2013	2014	2015	2015 Pirkanmaa	2015 koko maa
Nuorisotyöttömät, % 18 - 24-vuotiaasta työvoimasta	25,5	25,7	30,1	20,7	17,3
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä	8,9	8,7	8,7	6,9	8,3
Mielenterveyden häiriöihin sairaalahoitoa saaneet 0 - 17-vuotiaat / 1 000 vastaavanikäistä	3,7	4,2	6,1	4,2	4,3
Mielenterveyden häiriöihin sairaalahoitoa saaneet 18 - 24-vuotiaat / 1 000 vastaavanikäistä	12,3	11,1	13	7,4	8,2

1.5. AIKUISTEN/VANHEMPIEN AKAA

MINUT SAA VOIMAAN HYVIN:

LAPSELLANI ON TURVALLISET JA
TERVEELLISET TILAT
HYVÄ YHTEISHENKI OMASSA
YMPÄRISTÖSSÄÄN
VASTUULLISIA AIKUISIA TUKENAAN

”Taajamien välisiä ”rajoja”
tulisi madaltaa.
Liikennejärjestelyissä sekä
tiedottamisessa on
miettimistä.”

”Luodaan edelleen turvallisuutta ja
yhteisöllisyyttä, ”koko kylä kasvattaa”-
periaate laajemminkin käyttöön.”

”Liikunnan mahdollistaminen
on tarpeellista. Paikkoja on
riittävästi, mutta niistä pitää
huolehtia.”

”Pitäisi kiinnittää huomiota kaupungin tiloihin.
Päätöksenteon suunnittelun tulisi olla
pitkäjänteistä eikä aina saisi mennä halvimman
mukaan.”

”Kouluissa tulee kiinnittää huomiota oppilaiden yhteishenkeen. Ikäryhmien
rakentuminen olisi syytä olla selvillä hyvissä ajoin: neuvola, päivähoito,
koulut/luokat.”

Akaassa on 31.12.2016 yli 18-vuotiaita kuntalaisia ollut 13 227 henkilöä.

Mitä tilastot kertovat:	2013	2014	2015	2015 Pirkanmaa	2015 koko maa
25-64-vuotiaat, % väestöstä	52,3	51,6	51,2	51,5	51,5
Työttömät, % työvoimasta	12,2	13,6	14,3	15,2	13,4
Koulutustasomittari	312	315	318	371	358
Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneet 25 - 64-vuotiaat / 1000 vastaavanikäistä	21,7	20,6	22,6	20,3	18,4

2. Miten me palvelemme lapsiperheitä Akaassa?

Lasten, nuorten ja perheiden palveluiden kokonaisuus muodostuu sosiaali-, terveys-, opetus-, liikunta-, nuoris- ja kulttuurialojen palveluista. Niitä täydentävät seurakuntien, järjestöjen ja yksityisten palvelut. Palveluiden tulisi toimia asiakaslähtöisenä kokonaisuutena. Asiakaslähtöisyys toteutuu, kun asiaa edistetään siinä palvelussa, johon asiakas ensin ottaa yhteyttä. Erityispalvelut kuten lasten- ja nuorisopsykiatria tukevat peruspalveluissa työskenteleviä lasten ja nuorten kasvu- ja kehitysympäristöissä kodissa, varhaiskasvatuksessa, koulussa ja vapaa-ajalla.

Lasten, nuorten ja perheiden palvelujen tavoitteena on edistää ja ylläpitää lasten, nuorten ja perheiden toimintakykyä, sosiaalista hyvinvointia, turvallisuutta ja osallisuutta. Aikuisten hyvinvointi ja terveys ovat yhteydessä lasten terveyteen ja hyvinvointiin. Lasten huomioon ottaminen aikuisten palveluissa edellyttää hyvää yhteistoimintaa aikuisten sekä lasten ja nuorten palvelujen välillä. Mahdollisessa sosiaalihuollon tarpeessa olevasta henkilöstä tehdään palvelutarpeen arviointi yhdessä asiakkaan kanssa. Arviointi sisältää yhteenvedon asiakkaan tilanteesta ja sosiaalipalvelujen ja tuen tarpeesta. Asiakkuus päättyy, kun sosiaalihuollon järjestämiselle ei ole enää perustetta.

3. Mikä on meidän suunnitelmamme ja miten sen toteutamme?

AIKUISET JA LAPSET PUUTTUVAT ROHKEASTI KIUSAAMISEEN

ME KAIKKI TEEMME YHDESSÄ

TULEMME APUUN AJOISSA

YKSIN EI JÄTETÄ

YHTEISTYÖLLÄ TERVEELLISET JA TURVALLISET TILAT

VAIKUTA KERTOMALLA, ME KUULEMME

KUN PERHE VOI HYVIN – LAPSIKIN VOI HYVIN

3.1. KIUSAAMISEN VÄHENTÄMINEN

Kiusaaminen voi olla suoraa, kuten nimittelyä ja haukkumista, toisen tavaroiden hajottamista tai varastamista tai jopa väkivaltaista käyttäytymistä kiusattua kohtaan. Epäsuoraa kiusaamista on vaikeampi havaita. Kiusaamista voi tapahtua niin kasvokkain kuin esimerkiksi netin tai kännykän välityksellä. Kiusaamisen siirtyminen nettiin ja sosiaaliseen mediaan on ikävää myös sen vuoksi, että lapsi tai nuori ei pääse karkuun kiusaamista edes kotona ja vapaa-ajallaan. Sekin on kiusaamista, että sallii kiusaamisen tapahtuva, vaikka itse ei siihen aktiivisesti osallistuisikaan.

Sukupuolista häirintää on ei-toivottu huomio, joka liittyy sukupuoleen, esimerkiksi halventava tai alentava puhe toisen sukupuolesta, sukupuoleen liittyvä kiusaaminen, teot, jotka saavat tuntemaan itsensä noloksi, pelokkaaksi, loukkaantuneeksi tai vihaiseksi. Seksuaalista häirintää on muun muassa vihjailu ja seksuaalisesti värityneet vitsit, vartaloa, pukeutumista tai yksityiselämää koskevat puheet. Ehdottelu, vaatiminen ja fyysinen koskeminen sekä raiskaus tai sen yritys ovat seksuaalista häirintää. Sukupuolinen huomio muuttuu häirinnäksi silloin kun sitä jatketaan, vaikka huomion kohde ilmaisisi sen olevan epämiellyttävää.

Kiusaaminen voi aiheuttaa mm. itsetunnon ja itsearvostuksen alenemista, yksinäisyyttä, masentuneisuutta, itsetuhoisia ajatuksia tai tekoja sekä ahdistuneisuutta. Kiusaamisen on todettu vaikuttavan myös fyysiseen terveyteen. Lisäksi kouluikäisille kiusatuille on ominaista koulumotivaation heikkeneminen ja kouluun menon välttely. Aikuisiässä heillä esiintyy myös luottamuksen puutetta ihmissuhteissa, kasvanut riski tulla kiusatuksi työelämässä sekä etenkin pojilla läheisyyden pelkoa seurustelusuhteissa.

Kiusaamisella on seurauksensa myös kiusaajille. Toisia kiusaavilla lapsilla ja nuorilla on tutkimuksissa todettu esiintyvän särkyjä, nukkumisvaikeuksia ja mielipahaa. Jos kiusaaja saa jatkaa kiusaamista kenenkään siihen puuttumatta, on riski, että hän käyttäytyy aggressiivisesti myöhemminkin.

Lähtökohta kiusaamisen vähentämiselle on kiusaamisongelman rehellinen tiedostaminen ja sen myöntäminen, että myös meillä on kiusaamista. Niin kauan kun asiaa vähätellään tai sitä ei ollenkaan pidetä ongelmana, ei kiusaamisen vastainen työ voi kunnolla lähteä käyntiin. Kiusaamisen ehkäisy perustuu aikuisen omien asenteiden tarkistamiseen, omaan suhtautumiseen jokaiseen lapseen, lapsiryhmään ja työyhteisöön sekä ymmärrykseen siitä, että aikuinen itse vaikuttaa ilmiön olemassaoloon. Aikuisen toiminta ja valinnat voivat ylläpitää kiusaamistilanteiden jatkumista ja mahdollistaa niiden syntymistä. Aikuisen tehtävä on kantaa vastuu kiusaamisen ennaltaehkäisystä, kiusaamistilanteista ja niihin puuttumisesta sekä pidempikestoisen kiusaamisen jälkihoidosta.

Akaassa kiusaaminen on koettu laajana ongelmana ja siihen on puututtava eri toimijoiden välisellä yhteistyöllä. Aikuisten toiminnalle luodaan pelisäännöt. Kiusaamiseen puututaan välittömästi sitä havaittaessa ja tilanteet käsitellään mahdollisimman pian. Kaikki yhteisön aikuiset sitoutuvat kiusaamisen vastaiseen työhön ja jokainen lasten ja nuorten kanssa työskentelevä aikuinen puuttuu kiusaamistilanteisiin heti ja kertoo asiasta muille. Myös lapsia ja nuoria rohkaistaan kertomaan havaitsemistaan kiusaamisista. Jos koulussa kiusaaminen jatkuu, asiaa käsittelee jatkossa opiskelijahuoltoryhmä tai muu koulussa sovittu asiantuntijaryhmä ja alaikäisillä opiskelijoilla huoltajat. Kiusaamistilanteiden selvittelystä tehdään muistiot ja ne arkistoidaan. Konkreettisia menetelmiä (esim. Huoli puheeksi-lomake ja vertaiskäsittely) käytetään. Jotta kiusaamista ehkäisevä työ olisi tehokasta ja tuloksellista, sen tulee olla suunnitelmallista ja johdonmukaista. Tämän vuoksi lasten ja nuorten palveluissa on tärkeää laatia yhteistä kiusaamisen ehkäisyn, tunnistamisen ja puuttumisen sekä jälkihoidon suunnitelmaa.

AIKUISET JA LAPSET PUUTTUVAT ROHKEASTI KIUSAAMISEEN

3.2. YHTEISTYÖN JA YHTEISTOIMINNALLISUUDEN LAAJENTAMINEN

Loppuvuonna 2016 Akaassa päätettiin muiden Pirkanmaan kuntien kanssa osallistua valtakunnallisen kärkihankkeen mukaiseen LAPE-hankkeeseen. Lasten ja perheiden palvelut olisivat entistä lapsi- ja perhelähtöisemmät, vaikuttavammat, kustannustehokkaammat ja paremmin yhteen sovitettu.

Ensisijaista uudistuksessa on lapsen etu ja vanhemmuuden tuki. Peruspalveluja vahvistetaan, ja painopistettä siirretään ehkäiseviin palveluihin ja varhaiseen tukeen. Näin voidaan tukea lapsen asumista omassa kodissaan, vaikuttaa huostaanottojen ja sijaishuollon määrään sekä hillitä kustannusten nousua. Tavoitteena on edelleen kehittää perhekeskusmallia ja varhaisen tuen mallia mm. erotilanteissa sekä lastensuojelun toimintamalleja. Hankkeen avulla varaudutaan myös tulevaan Sote-uudistukseen sekä yhteistyömallien rakentamiseen maakunnan ja kunnan toimijoiden välillä. Akaan kaupunki osallistuu siten aktiivisesti sote-uudistuksen toteuttamiseen ja kuntalaisten ja heidän palvelutarpeidensa huomioimiseen uudistuksessa.

Lapsi- ja perhepalveluja tullaan uudistamaan siten, että ne muodostavat lasten ja perheiden tarpeita nykyistä paremmin vastaavan kokonaisuuden. Eri lautakuntien (perusturvalautakunta ja sivistyslautakunta), viranhaltijoiden sekä myös kuntien välistä yhteistyötä lisätään tämän kokonaisuuden johtamisen tueksi ja toiminnan varmistamiseksi. Mukana kehittämistyössä on myös paikallinen kolmas sektori.

ME KAIKKI TEEMME YHDESSÄ

3.3. VARHAISEN TUEN VAHVISTAMINEN

Lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseen liittyvillä toimilla ehkäistään varsinaisen lastensuojelun tarvetta. Peruspalveluja vahvistamalla sekä varhaisen tuen perhepalveluita kehittämällä edistetään ja turvataan lasten ja nuorten kasvua, kehitystä ja hyvinvointia sekä tuetaan vanhemmuutta. Tärkeä tehtävä ehkäisevän työn toteuttamisessa on neuvolalla, varhaiskasvatuksella, nuorisopalveluilla ja koululla.

Ehkäisevää lastensuojelutyötä on myös lasten huomioonottaminen aikuisille suunnatuissa palveluissa. Kun esimerkiksi mielenterveys- ja päihdepalveluissa arvioidaan, että vanhemman kyky huolehtia lapsista on heikentynyt, selvitetään lapsen hoidon ja tuen tarve.

Kun peruspalvelut ja varhainen tuki toimivat hyvin, vähenee lastensuojelupalveluiden tarve. Lastensuojelu on erityinen palvelu, jonka avulla turvataan lapsen oikeus turvalliseen kasvu-ympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen sekä erityiseen suojeluun silloin, kun lapsen kasvu ja kehitys on vaarantunut. Ehkäisevä lastensuojelu ja varhainen tuki ovat siis ensisijaisen tärkeitä.

Ehkäisevän tuen palveluja kehitetään edelleen, jotta palvelujen painopistettä saadaan peruspalveluihin ja varhaisemman tuen palveluihin lastensuojelun sijaan. Matalan kynnyksen palvelujen tuottamisessa kokeillaan uusia tapoja toimia ja toimivat tavat jäävät osaksi palvelutuotantoa. Lapsille ja nuorille suunnataan digitaalisia palveluja. Moniammatillista työskentelyä vahvistetaan yhdessä.

TULEMME APUUN AJOISSA

3.4. SYRJÄYTYMISUHAN ALLA OLEVIEN NUORTEN VAHVA TUKEMINEN

Nuorten syrjäytymisen tutkimuksessa viitataan usein yhteiskunnallisten järjestelmien, kuten koulutus- ja työmarkkinajärjestelmien, ulkopuolelle jäämiseen sekä sen hyvinvointivaikutuksiin. Matala koulutus, pitkäaikainen työttömyys ja toimeentulo-ongelmat ovatkin merkittäviä syrjäytymisen riskitekijöitä.

Edellä mainittujen osa-alueiden lisäksi myös elämänhallintaan liittyvät ja terveydelliset ongelmat, sosiaalisten suhteiden vähyyt ja syrjäytyminen yhteiskunnallisesta osallisuudesta ovat keskeisiä osa-alueita. Nuorten syrjäytymisestä puhuttaessa tulee ymmärtää erilaisia huono-osaisuuden osa-alueita sekä kiinnittää huomiota niiden ketjuuntumiseen ja päällekkäisyyteen.

Vaikeudet jollakin hyvinvoinnin osa-alueella eivät vielä välttämättä horjuta elämänhallintaa. Monenlaiset turvaverkot suojaavat syrjäytymiseltä. Nuorten oma kokemus syrjäytymisestä ja siihen liittyvistä ilmiöistä on tärkeä. Kun nuorilta kysytään keskeisimpiä syrjäytymisen syitä, he mainitsevat tärkeimpänä ystävien puutteen.

Huono-osaisuuden kasautumiseen viittaavana käsitteenä syrjäytyminen voidaan nähdä myös elämäkulussa etenevänä prosessina, johon sisältyy kulttuurisia, terveydellisiä, sosiaalisia ja taloudellisia tekijöitä. Huono-osaisuus voi olla myös ylisukupolvista.

Rakennamme turvaverkkoa tiheämmäksi, jotta nuoret eivät pääse putoamaan. Vahvistamme palveluja niille nuorille, jotka apua tarvitsevat. Tuotamme ne vahvemman tuen palvelut yksilöä ja hänen tarpeitaan ja toiveitaan kunnioittaen joko itse tai muiden avulla. Pyrimme turvaamaan jokaiselle nuorelle päättötodistuksen.

YKSIN EI JÄTETÄ

3.5. TURVALLISET JA TERVEELLISET TILAT

Opiskeluympäristöllä ja -yhteisöllä on tutkimusten mukaan suuri merkitys oppilaan ja opiskelijan terveydelle ja hyvinvoinnille sekä mahdollisuuksille oppia omien kykyjensä mukaisesti. Esi- ja perusopetusta, toisen asteen koulutusta sekä korkeakoulutusta koskevaan lainsäädäntöön ja opetussuunnitelmien perusteisiin on kirjattu oppilaan ja opiskelijan oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön.

Tilojen terveellisyydestä ja turvallisuudesta sekä yhteisöjen hyvinvoinnista huolehtiminen on laaja, monialaista asiantuntemusta edellyttävä tehtävä, joka on annettu useiden eri viranomaisten vastuulle.

Terveellisyyteen ja turvallisuuteen vaikutetaan tilojen suunnitteluratkaisuilla, materiaaleilla, opasteilla, esteettömyydellä ja monilla muilla tekijöillä kuten toimintatavoilla. Sekä terveellisyyden että turvallisuuden tulee olla päätavoitteita uusien rakennuksien ja korjaustöiden suunniteltaessa. Arvioitaessa kiinteistön terveellisyyttä ja turvallisuutta huomiota kiinnitetään rakennukseen, sisätiloihin, esteettömyyteen, piha-alueeseen sekä liikenteeseen.

Hyvän turvallisuuskulttuurin kautta luodaan perusta yksiköiden päivittäiselle turvallisuudelle, joka sisältää muun muassa rakenteelliset turvallisuusratkaisut, yhteisön ilmapiirin ja henkisen hyvinvoinnin edistämisen.

Akaassa kehitetään toiminnan ja tilojen turvallisuutta ja terveellisyttä. Sen toteuttamiseksi asiantuntijat toimivat yhdessä avoimesti ja tavoitteellisesti. Kaikilla osapuolilla tulee olla asiaan liittyvä ajantasainen tieto.

YHTEISTYÖLLÄ TERVEELLISET JA TURVALLISET TILAT

3.6. OSALLISUUDEN LISÄÄMINEN

Lasten ja nuorten vaikutusmahdollisuuksia tulee lisätä heitä kuuntelemalla. Lapset ja nuoret ovat oman elämänpiirinsä parhaita asiantuntijoita. Vaikka lainsäädäntö painottaa asiakkaiden osallistumisen vahvistamista palveluiden suunnitteluun, asiakkaiden osallistuminen on silti yleensäkin hyvin vähäistä. Lapsen ja nuoren osallisuuden vahvistaminen palvelujen suunnittelussa ja kehittämisessä vaatii toimintakäytäntöjen muuttamista. Käytössä on oltava erilaisia menetelmiä, joilla tarjotaan osallisuuden mahdollisuuksia. Keinoja voivat olla suora vaikuttaminen tai edustuksellisilla foorumeilla vaikuttaminen.

Suora vaikuttaminen tapahtuu lasten ja nuorten kehitysympäristöissä ja palveluissa: varhaiskasvatuksessa, koulussa, terveydenhuollon palveluissa, nuorisopalveluissa sekä liikunta- ja kulttuuripalveluissa. Aidosti osallinen tilanne mahdollistaa lapselle ja nuorelle tilan, jossa hänen on mahdollista tulla tunnustetuksi omana itsenään ja arvokkaana osana ympärillä olevaa yhteisöä. Esimerkiksi varhaiskasvatukseen voivat haluta vaikuttaa päiväkodin yhteisiin sääntöihin ja käytäntöihin. Kouluikäiset kaipaavat erityisesti mahdollisuutta osallistua koulutyön ja koulu yhteisön kehittämiseen. Edustuksellisilla foorumeilla vaikuttaminen tapahtuu esim. nuorisovaltuustossa, oppilaskunnassa tai kunnan eri lautakuntien jäsenenä.

Akaassa kehitetään systemaattisesti uusia lasten ja nuorten osallistumisen rakenteita. Lapsille ja nuorille sekä myös osalle vanhempia luonteva foorumi vaikuttamiseen on verkko, mikä on otettava huomioon palveluja ja osallisuutta kehitettäessä. Mahdollistetaan vanhempien oma-aloitteinen verkostoituminen ja yhteisvaikuttaminen (esim. vanhempainneuvostot). Toimitaan yhteistyössä neuvostojen ja asiakasraatien kanssa.

VAIKUTA KERTOMALLA, ME KUULEMME

3.7. TERVEELLISET ELINTAVAT JA TERVEYTTÄ JA HYVINVOINTIA TUKEVAT TOIMINTAMALLIT

Neuvolan ja kouluterveydenhuollon säännölliset terveystarkastukset tarjoavat terveysneuvonnalle hyvän mahdollisuuden. Lasta odottavat ja juuri lapsen saaneet perheet muuttavat herkästi elintapojaan terveelliseksi. Terveysneuvonnan avulla on mahdollista vaikuttaa koko perheen terveystottumuksiin.

Raskausajan elintavat ovat tärkeitä sekä syntyvälle lapselle että odottavalle äidille, ja niillä on pitkäaikaisia vaikutuksia molempien terveyteen. Lapsen ruokamieltyymysten ja -tottumusten perusta luodaan jo varhain.

Suun terveys on osa yleisterveyttä, jolle luodaan pohja jo odotusaikana. Sen edistämiseen tarvitaan lapsen huoltajien, suun terveydenhuollon ja neuvolan yhteistyötä. Keinot suun terveyden ylläpitämiseen ovat yksinkertaisia ja arkipäiväisiä. Niistä on hyvä muistuttaa jokaisella neuvolakäynnillä, koska vastuu lapsen suun terveydestä on vanhemmilla.

Vanhempien terveystottumuksilla on suuri vaikutus lasten omaksumiin terveystottumuksiin. Toisaalta lapsiin kohdistuvat interventiot ovat tehokkaita, koska lapset ottavat aikuisia paremmin neuvontaa vastaan. Vanhempien terveystottumuksia tukemalla on mahdollista edistää lasten terveystottumuksia ja ehkäistä epäterveellisten terveystottumusten siirtämistä sukupolvelta toiselle sekä vähentää syrjäytymistä.

Luottamuksellinen suhde ja avoin vuorovaikutus tehostavat terveysneuvonnan vaikuttavuutta. Kustannusvaikuttavuudeltaan tehokkaaksi on osoitettu ravitsemukseen ja painonhallintaan, liikuntaan ja päihteidenkäyttöön liittyvä terveysneuvonta. Neuvonta johtaa mahdolliseen käyttäytymisen muutokseen, mikä tapahtuu vaiheittain. Terveysneuvonta on tehokkaampaa, jos siinä käytetään useita eri viestinnän kanavia ja sitä toteuttavat eri ammattiryhmät samansuuntaisesti. Siitä syystä yhteistyö terveydenhuollon ja varhaiskasvatuksen ja koulun kanssa on tärkeää.

Akaassa kehitetään ennalta ehkäiseviä palveluita vastaamaan paremmin perheiden yksilöllisiä tarpeita ja otetaan käyttöön myös uusia toimintatapoja ja viestintäkanavia sekä digitaalisia palveluita. Tiivistä yhteistyötä eri toimijoiden kanssa tekemällä pyritään saamaan kaikille yhteiset toimintamallit ja tietopohja, jonka avulla vaikuttaminen perheiden terveyttä tukeviin toimintamalleihin helpottuu.

KUN PERHE VOI HYVIN – LAPSIKIN VOI HYVIN

LIITE:

Sosiaalityön tehtäväalueen organisaatio:

